

ГЛОСАРІЙ

Автономність і відповідальність - здатність самостійно виконувати завдання, розв'язувати задачі і проблеми та відповідати за результати своєї діяльності;

Бенчмакінг (benchmarking) - систематичний процес виявлення кращих організацій і оцінки їхньої продукції, методів виробництва, технології надання послуг з метою використання передового досвіду цих організацій. **Б.** - це особлива управлінська процедура, у результаті якої в практику роботи організації впроваджуються технології, стандарти й методи роботи кращих організацій.

Валовий внутрішній продукт – (**ВВП, GDP**) - обсяг продукції та послуг за ринковою вартістю, створений за певний період (рік, квартал) в результаті діяльності економічних одиниць, що є резидентами країни. ВВП визначається як вартість вироблених в країні кінцевих товарів та послуг, що використовуються кінцевим споживачем. Вартість проміжних товарів та послуг для виробництва (сировини, електроенергії, напівфабрикатів тощо), що придбані та використані у виробництві, до ВВП не включаються. За даними про абсолютні величини та про динаміку індексів ВВП аналізуються тенденції зростання національних економік, здійснюються міждержавні порівняння результатів їх функціонування, оцінюються особливості виробничих структур економік, рівні розвитку їх продуктивних сил і загальноекономічного потенціалу країни;

Валовий національний продукт (ВНП, GNP) – вартість кінцевої продукції та послуг, за ринковими цінами, що створено країною за певний період (рік) як у самій країні, так і за кордоном з використанням факторів виробництва, які належать даній країні.

Вищий навчальний заклад – окремих вид установи, яка є юридичною особою приватного або публічного права, діє згідно з виданою ліцензією на провадження освітньої діяльності на певних рівнях вищої освіти, проводить наукову, науково-технічну, інноваційну та/або методичну діяльність, забезпечує організацію освітнього процесу і здобуття особами вищої освіти, післядипломної освіти з урахуванням їхніх покликань, інтересів і здібностей (п.1.7ст.1 ЗУ «Про вищу освіту»)

Галузь - сукупність підприємств та організацій, об'єднаних спільністю функцій, що виконуються ними в системі суспільного розподілу праці, відповідно для них також характерна спільність виготовленої продукції, характер наданих послуг, технології виробництва, основних фондів та професійних навиків працюючих. За участю у створенні суспільного продукту та національного доходу виділяють галузі матеріального виробництва (промисловість, с/г) і галузі невиробничої сфери (наука, освіта, культура)

Галузь знань - основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка, Гз охоплює основні предметні області освіти і науки, що включають групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка здобувачів вищої освіти на певному її рівні з метою здобуття відповідного ступеня кваліфікації;

Громадянське суспільство – інтегроване позначення всієї сукупності існуючих у суспільстві відносин, які не є державно-політичними, такого боку життєдіяльності суспільства та окремих індивідів, який перебуває поза сферою впливу держави, за межами її директивного регулювання й регламентації. **Г.с.** є механізмом соціальної взаємодії, що складається з системи місцевого самоврядування, різноманітних об'єднань, суспільних рухів і публічної комунікації, місце соціальних дій, відносно автономних від держави. Серед основних ознак громадянського суспільства можна навести такі: визнання головною цінністю суспільства людини, її інтересів, прав,

свобод; рівноправність і захищеність усіх форм власності; економічна свобода громадян та їхніх об'єднань, інших суб'єктів виробничих відносин у виборі форм і здійсненні підприємницької діяльності; свобода і добровільність праці на основі вільного вибору форм і видів трудової діяльності; надійна й ефективна система соціального захисту кожної людини; ідеологічна і політична свобода, наявність демократичних інститутів і механізмів, які забезпечують кожній людині можливість впливати на формування і здійснення державної політики. Сучасне наукове трактування громадського суспільства бере початок від концепції західних філософів Т.Гоббса, Дж.Локка, Ш.Монтеск'є, Ж.Ж.Руссо та інших, згідно з якою держава відповідно до "суспільного договору" отримує свою легітимність від **Г.с.** і гарантує своїм громадянам індивідуальні права і свободи. Різноманітність поглядів і підходів, мотивів і інтересів, індивідуалізація форм спілкування і поведінки в **Г.с.** не тільки допустимі, але необхідні і бажані. Лише повне і розумне самовираження кожної людини народжує в суспільстві той потенціал, який забезпечує його динамічний розвиток. Тому плюралізм (множинність) існує передусім у громадянському суспільстві і здійснюється в його межах засобами, властивими цивілізованим взаємовідносинам між людьми. Тут особлива роль належить консенсусу і компромісу між різними політичними силами з приводу основоположних суспільних цінностей. Нерозвиненість інститутів **Г.с.** та громадянської самосвідомості людей і неврахування органами державної влади інтересів громадян призводить до того, що апарат державного управління перебирає владні функції і, таким чином, замість ефективного надання управлінських послуг населенню превалює бюрократична тяганина у вирішенні питань організації громадського життя. Процеси формування **Г.с.** передбачають створення умов для реальної підтримки народної ініціативи та вільного волевиявлення громадян, що є запорукою побудови сучасної демократичної, правової, соціально-орієнтованої держави, основною передумовою успішного здійснення суспільних реформ.

Кваліфікація визначається як офіційний результат оцінювання і визнання досягнутого рівня компетенцій відповідно до стандартів вищої школи.

Державна інноваційна політика - є організуючою, регулятивною та спрямовуючою стрижневою складовою державної політики щодо утвердження сталого інноваційного розвитку національної економіки, забезпечення її конкурентоспроможності та прогресивних структурних змін, насамперед технологічних, і є цілеспрямованою та скоординованою діяльністю органів державної влади загальнодержавного, галузевого, регіонального рівнів для впровадження комплексу заходів спрямованих на створення системних інституціональних, економічних, аксіологічно-культурних, науково-технічних та інших засад, а також запровадження відповідних механізмів їх реалізації через залучення необхідних інвестиційних, інтелектуальних, інформаційних, матеріально-технічних, організаційних ресурсів (державних та недержавних) для стимулювання генерації та підтримки розвитку інноваційних процесів на всіх рівнях та галузях національної економіки, але за їх переважною державною підтримкою за встановленими законодавством пріоритетними напрямками

Економічний потенціал навчального закладу - це система наявних ресурсів та потенційних можливостей навчального закладу, що відбиває його готовність спрямувати ресурсні можливості для досягнення поставлених цілей з максимальною ефективністю;

Знання - осмислена та засвоєна суб'єктом наукова інформація, що є основою його усвідомленої, цілеспрямованої діяльності. Знання поділяються на емпіричні (фактологічні) і теоретичні (концептуальні, методологічні);

Інноваційний процес є специфічним цілеспрямованим об'єктно-предметним способом системної організації інноваційної діяльності (як одного із видів людської креативної діяльності), щодо трансформації інтелектуального, наукового, науково-технічного ресурсу в реальні продукти, технології, організаційно-управлінські рішення, що затребувані ринком або суспільством і перспективні з позицій отримання комерційного, соціально-економічного та інших суспільно-корисних ефектів.

Інновація - нові або удосконалені технології, види продукції або послуг, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що сприяє просуванню технологій, товарної продукції та послуг на ринок, є кінцевим результатом діяльності щодо реалізації нового або удосконаленого, технологічного процесу та організаційно-технічних заходів, що використовуються в практичній діяльності (*ЗУ Про інноваційну діяльність*);

Інноваційна модель розвитку - сутністю інноваційної (інноваційно-інвестиційної) моделі розвитку економіки є широкомасштабна генерація і поширення в усіх сферах, секторах, галузях національної економіки, а також на її загальнодержавному, галузевому та регіональному рівні інноваційно-інвестиційних процесів і спричинені ними прогресивні структурні зрушення для забезпечення сталого розвитку національної економіки в усіх її вимірах, а також забезпечення її конкурентоспроможності.

Інститут - розкривається як сукупність формальних, зафіксованих у праві, і неформальних, встановлених у суспільстві, правил, норм поведінки, моральних настанов та інше, а також організацій або інституцій, які утверджують ці правила, норми в суспільстві через відповідні механізми (інституціональні механізми), що структурують взаємодію індивідів в економічних, політичних та соціальних сферах.

Інтегральна компетентність - узагальнений опис кваліфікаційного рівня, який виражає основні компетентнісні характеристики рівня щодо навчання та/або професійної діяльності;

Інституціональне середовище розглядається як сукупність основоположних політичних, соціальних, юридичних і економічних правил, що визначають рамки людської поведінки й утворюють базис для виробництва, обміну і розподілу. Отже, інституціональне середовище - це чіткий упорядкований набір інститутів, що визначають рамкові умови функціонування й розвитку економічних суб'єктів.

Кафедра – це базовий структурний підрозділ вищого навчального закладу державної (комунальної) форми власності (його філій, інститутів, факультетів), що проводить освітню, методичну та /або наукову діяльність за певною спеціальністю (спеціалізацією) чи міжгалузевою групою спеціальностей, до складу якого входить не менше п'яти науково-педагогічних працівників, для яких кафедра є основним місцем роботи, і не менш як три з них мають науковий ступень або вчене (почесне) звання (п.5. Ст. 33. Структура вищого навчального закладу ЗУ «Про вищу освіту»).

Кваліфікація - офіційний результат оцінювання і визнання, який отримано, коли уповноважений компетентний орган встановив, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) за заданими стандартами;

Кваліфікаційний рівень - структурна одиниця Національної рамки кваліфікацій, що визначається певною сукупністю компетентностей, які є типовими для кваліфікацій даного рівня;

Компетентність/компетентності - здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості;

Компетентність передбачає опанування здобувачем вищої освіти динамічною комбінацією знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Комунікація - взаємозв'язок суб'єктів з метою передавання інформації, узгодження дій, спільної діяльності;

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі - кредит ЄКТС) - одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Навантаження одного навчального року за денною формою навчання становить, як правило, 60 кредитів ЄКТС;

Людський капітал — це система характеристик, які визначають здатність людини до творчої праці з метою створення товарів, послуг, доданої вартості, тобто якості робочої сили індивідуума, сукупного працівника підприємства, фірми, корпорації, країни, що знаходять прояв у процесі розширеного відтворення. Таким чином, чим досконалішим є людський капітал, виражений рівнем освіти, кваліфікації, знань, досвіду, тим більші можливості людини до продуктивної високоякісної праці;

Людський потенціал – наявні в даний момент чи в майбутньому людські можливості, які можуть бути використані в будь-якій сфері суспільно корисної діяльності для досягнення поставленої мети. Людський потенціал характеризується, по-перше, умовами для його відтворення; по-друге, умовами для його формування і розвитку; по-третє, умовами для його реалізації.

Метод (від грец. methodos – шлях дослідження, вчення)– сукупність прийомів (операцій) практичного та теоретичного сприйняття й пізнання (засвоєння) явищ природи та суспільного життя, що застосовується в якій-небудь галузі діяльності (науці, виробництві тощо). Їх класифікація базується на вищезгаданих ознаках, які дають можливість більш чітко виділити групи методів управління;

Методика - алгоритм, сукупність дій до практичного виконання якогось завдання, вирішення проблеми.

Методологія вчення про структуру, логічну організацію методах й засобах діяльності. Філософія методів пізнання та трансформації світу. Вчення про метод діяльності як такий, включає принципи діяльності і знання що відображає їх. Складається із методології пізнання, методології практичної діяльності та методології оцінки (аксіометодології);

Місія — це загальна мета діяльності організації, її призначення, стратегічна ціль;

Модернізація в загальному розумінні означає зміну (оновлення, удосконалення) об'єкта в напрямі досягнення його відповідності сучасним вимогам, потребам або традицій;

Модифікація є невеликою зміною окремих властивостей, ознак, частин предмету з метою покращення його характеристик, що не зачіпає його сутності. Модифікація виступає одним із різновидів реформи, якщо вона має характер часткових та порівняно неглибоких змін;

Об'єкт - в широкому розумінні, це то, що завдяки внутрішньої логічної єдності виступає, як обмежене (індивідуальне) і в собі завершене. Види об'єктів : речі, поняття, стан чогось. Об'єктне знання : знання про властивості об'єкта. Предметне знання: знання про об'єкт, отримане в результаті пізнавальних дій з ним.

Освіта - основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави. Метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів,

розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення національного господарства кваліфікованими фахівцями;

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма - система освітніх компонентів на відповідному рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти.

Парадигма - комплекс ідей філософського характеру або концептуальні засади, що складають стійку світоглядну базу і поділяються переважною більшістю наукового співтовариства;

Парадигма сталого інноваційного розвитку розкривається, як стійкий соціально-орієнтований економічний розвиток, досягнутий на засадах збалансованого інноваційного розвитку економіки і людського потенціалу, а також за умов врахування гендерного фактору і збереженні та відновленні екологічної рівноваги, що має відбуватися при житті існуючого та наступних поколінь.

Підхід - сукупність (система) принципів, що визначають загальну ціль і стратегію відповідної діяльності;

Післядипломна освіта - це спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення та оновлення її (професійних) знань, умінь (та) і навичок (або отримання іншої професії, спеціальності) на основі здобуто(го)ї раніше (освітньо-кваліфікаційного рівня) вищої освіти (спеціальності) або професійно-технічної освіти (професії) та практичного досвіду». Післядипломну освіту здійснюють заклади післядипломної освіти або відповідні структурні підрозділи вищих навчальних закладів і наукових установ. (ст.60.);

Предмет - конкретний об'єкт, який є носієм ознак, самостійно існуючий у просторі та часі, або здатний до такого існування. *Предметне знання*: знання про об'єкт, отримане в результаті пізнавальних дій з ним;

Принцип - першооснова, керівна ідея, основне правило поведінки. Підґрунтя системи, яке уявляє узагальнення системи, розповсюдження будь-якого положення на усі явища той галузі, з якої П. абстрагований. У принципі відображена закономірність, а також знання про цю закономірність та відношення суб'єкта її пізнання до неї.

Професійно-технічна освіта є складовою системи освіти України. Професійно-технічна освіта є комплексом педагогічних та організаційно-управлінських заходів, спрямованих на забезпечення оволодіння громадянами знаннями, вміннями і навичками в обраній ними галузі професійної діяльності, розвиток компетентності та професіоналізму, виховання загальної і професійної культури (ст.3 ЗУ «Про професійно-технічну освіту»);

Публічна влада - система публічної влади включає уряд та органи управління на національному, регіональному та місцевому рівнях, органи місцевого самоврядування, інші органи, які наділені владними повноваженнями або контролюючими та правоохоронними функціями, а також інших юридичних осіб публічного права (ст.81. Цивільного кодексу України) при здійсненні ними адміністративної влади і публічних функцій у відповідності до національного законодавства;

Публічна служба – служба в органах публічної влади, тобто в органах державної влади (державні службовці) і органах місцевого самоврядування (посадові особи місцевого самоврядування);

Публічне управління - це практичний, організуючий і регулюючий вплив держави через систему публічної адміністрації на суспільну діяльність людей з метою їх впорядкування, збереження чи перетворення, спираючись на владну силу, яку обмежує дієвий суспільний контроль як основний чинник панування в суспільстві верховенства права. Публічне управління відрізняється від державного управління тим, що воно здійснюється в межах панування верховенства права, завдяки законодавчо відрегульованому і практично діючому механізму контролю суспільства над усіма органами державної влади і місцевого самоврядування і поширюється на все суспільство;

Публічно-приватне партнерство (далі – ППП) – це закріплені як на інституціональній так і на договірній основі відносини між державою, іншими суб'єктами публічного права (публічним партнером) і суб'єктами підприємницької діяльності (приватним партнером) на фіксований або необмежений період часу, в яких обидві сторони взаємодіють і співінвестують фінансові, майнові та інтелектуальні ресурси для досягнення конкретних цілей щодо здійснення інноваційної діяльності або її організації. ППП розширює коло партнерських відносин між приватним сектором і державою, а також суб'єктами публічного права;

Результати навчання - сукупність знань, умінь, навичок, інших компетентностей, набутих особою у процесі навчання за певною освітньо-професійною, освітньо-науковою програмою, які можна ідентифікувати, кількісно оцінити та виміряти;

Реструктуризація уявляє собою процес запровадження комплексу інституціональних, економічних, організаційних, правових, технічних заходів на основі виробленої стратегії в галузі, на підприємстві, в організації, установі (об'єкті реструктуризації), спрямованих на кардинальну зміну структури об'єкту, його менеджменту, організаційно-правових форм, технічне та технологічне переоснащення тощо з метою фінансового оздоровлення, підвищення ефективності їх діяльності та конкурентоспроможності;

Реформа - (від фр. «reforme» і лат. «reformate») у своєму первісному значенні найчастіше трактується як перетворення, зміни, перевлаштування. При цьому мається на увазі, що змістом реформування є комплексні якісні перетворення і зміни об'єкту, який реформується. Зокрема, ці зміни можуть відбуватися у відносинах, організаційній структурі, процесі діяльності, функціях та інших властивостях об'єкту. Комплексні перетворення зумовлюють взаємопов'язані зміни, які спрямовані на досягнення загальної мети, визначеної суб'єктами реформування. Сучасне змістовне наповнення поняття «реформа» розкривається як «перетворення з метою поліпшення об'єкту реформування».

Реформи відносяться до таких форм суспільних перетворень, які можуть мати імперативний мультиплікативний характер. Це відбувається в такий спосіб, коли реформа починається з кардинальних змін в одній сфері суспільної діяльності, але водночас можуть виникати імперативи реформування інших системно пов'язаних сфер, що у свою чергу призводить за зворотними зв'язками до необхідності коригування започаткованого реформування первісно визначеної сфери. Тобто відбуваються процеси так званого мультиплікатора реформ зі зворотнім зв'язком;

Розвиток - філософська категорія, що виражає процес руху, зміни цілісних систем. До найбільш характерних рис даного процесу відносяться: виникнення якісно нового об'єкта (чи його стану), спрямованість, необоротність, закономірність, єдність кількісних і якісних змін, взаємозв'язок прогресу і регресу, суперечливість, спіральовидність форми (циклічність), розгортання в часі. Розвиток — універсальна і фундаментальна властивість буття, що складає спеціальний предмет дослідження діалектики - навчання про розвиток. Оскільки основним джерелом розвитку

виступають внутрішні протиріччя, те даний процес, власне кажучи, є саморозвитком (саморухом).

Система - це упорядковане певним образом множина елементів, взаємопов'язаних між собою і утворюючих певну цілісну єдність:

елемент – відносно неподільні частки цілого, які в сукупності утворюють систему, елемент вважається неділимим у межах збереження певної якості системи;

структура – це закономірні стійкі зв'язки між елементами системи, що відображають просторове і часове розташування елементів і характер їх взаємодії. Саме структура, вид і конфігурація зв'язків між елементами роблять комплекс елементів власно системою.

функція – це зовнішня проява властивостей об'єкту (системи або її елемента), певний спосіб взаємодії об'єкту із зовнішнім середовищем

Система професійно-технічної освіти складається з професійно-технічних навчальних закладів незалежно від форм власності та підпорядкування, що проводять діяльність у галузі професійно-технічної освіти, навчально-методичних, науково-методичних, наукових, навчально-виробничих, навчально-комерційних, видавничо-поліграфічних, культурно-освітніх, фізкультурно-оздоровчих, обчислювальних та інших підприємств, установ, організацій та органів управління ними, що здійснюють або забезпечують підготовку кваліфікованих робітників (ст.4 ЗУ «Про професійно-технічну освіту»);

Системний підхід - сукупність методів і засобів, що дозволяють дослідити властивості та структуру об'єкта в цілому, уявивши його як систему, підготувати та обґрунтувати комплексні управлінські рішення з урахуванням усіх взаємозв'язків, окремих структурних частин, їх взаємовпливу і виявлення взаємодії системи в цілому на кожний елемент системи;

Спеціалізація - складова спеціальності, що визначається вищим навчальним закладом та передбачає профільну спеціалізовану освітньо-професійну чи освітньо-наукову програму підготовки здобувачів вищої та післядипломної освіти;

Спеціальність - складова галузі знань, за якою здійснюється професійна підготовка.

Сталий розвиток - визначається такий розвиток, коли за умов досягнутого стійкого економічного зростання забезпечується справедливий розподіл його результатів, розвиток людського потенціалу та реалізація прав жінок, збереження та відновлення довкілля для теперішнього та наступних поколінь.

Сталий фонд (ендаумент) навчального закладу - сума коштів або вартість іншого майна, призначена для інвестування або капіталізації на строк не менше 36 місяців, пасивні доходи від якої використовуються навчальним закладом з метою здійснення його статутної діяльності у порядку, визначеному благодійником або уповноваженою ним особою;

Стандарт освітньої діяльності – це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу навчального закладу;

Стандарт освітньої діяльності - це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу вищого навчального закладу і наукової установи.

Стандарти освітньої діяльності розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності з урахуванням необхідності створення умов для осіб з особливими освітніми потребами та є обов'язковими до виконання всіма вищими навчальними закладами незалежно від форми власності та підпорядкування, а також науковими установами, що забезпечують підготовку докторів філософії та докторів

наук. Стандарти освітньої діяльності розробляються та затверджуються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти.

Стандарт вищої освіти - це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності. Стандарти вищої освіти розробляються для кожного рівня вищої освіти в межах кожної спеціальності відповідно до Національної рамки кваліфікацій і використовуються для визначення та оцінювання якості змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів (наукових установ). Стандарт вищої освіти визначає такі вимоги до освітньої програми:

- обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- перелік компетентностей випускника;
- нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;
- форми атестації здобувачів вищої освіти;
- вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності). (ст.10 ЗУ «Про вищу освіту»).

ВНЗ на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником вищого навчального закладу. ВНЗ у межах ліцензованої спеціальності може запроваджувати спеціалізації, перелік яких визначається вищим навчальним закладом. Стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю розробляє центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, і галузевих об'єднань організацій роботодавців та затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти. ВНЗ на підставі освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми за кожною спеціальністю розробляє навчальний план, який визначає перелік та обсяг навчальних дисциплін у кредитах ЄКТС, послідовність вивчення дисциплін, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік навчального процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Для конкретизації планування навчального процесу на кожний навчальний рік складається робочий навчальний план, що затверджується керівником вищого навчального закладу. ВНЗ у межах ліцензованої спеціальності може запроваджувати спеціалізації, перелік яких визначається вищим навчальним закладом. Стандарти вищої освіти за кожною спеціальністю розробляє центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки з урахуванням пропозицій галузевих державних органів, до сфери управління яких належать вищі навчальні заклади, і галузевих об'єднань організацій роботодавців та затверджує їх за погодженням з Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти;

Субвенція - це міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному органом, який прийняв рішення про надання субвенції;

Технологія - результат інтелектуальної діяльності, сукупність систематизованих наукових знань, технічних, організаційних та інших рішень про перелік, строк, порядок та послідовність виконання операцій, процесу виробництва та/або реалізації і зберігання продукції, надання послуг [ЗУ "Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій" від 14.09.2006 р. № 143-V]

Факторний аналіз - це методика комплексного системного вивчення й оцінки впливу факторів на величину результативних показників. Роль факторного аналізу в управлінні соціально-економічними системами полягає у тому, що він надає можливість формувати та змінювати параметри досліджуваного об'єкта шляхом відповідного підбору та коригуванням чинників, які їх обумовили;

Фандрайзинг – це комплекс різних методів і процедур пошуку ресурсів для реалізації соціально значущих проектів;

Фасилітація (від англ. facilitate — допомагати, полегшувати, сприяти) — це організація процесу колективного розв'язання проблем у групі, який керується фасилітатором (ведучим, головуєчим). Це одночасно процес та сукупність навичок, які дозволяють ефективно організовувати обговорення складної проблеми без втрат часу та за короткий термін виконати усі заплановані дії із максимальним залученням учасників процесу. Фасилітація відрізняється від простого управління тим, що вона не має директивного характеру. Якщо при традиційних формах управління суб'єкт змушує учасників групи виконувати власні інструкції та розпорядження, то у випадку з фасилітацією її суб'єкт має поєднувати у собі ознаки керівника, лідера та учасника процесу.

Уміння - здатність застосовувати знання для виконання завдань та розв'язання задач і проблем. Уміння поділяються на когнітивні (інтелектуально-творчі) та практичні (на основі майстерності з використанням методів, матеріалів, інструкцій та інструментів);

Якість вищої освіти - рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти.